

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ז' טבת תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:09 תל-אביב: 4:26 חיפה: 4:13 מוצאי שבת: ירושלים: 5:25 תל-אביב: 5:27 חיפה: 5:24 ר"ת: 6:01

פרשת ריגש

"והסר כעס מלבך"

להסיר מדת הכעס ולנהוג בנחת עם הזולת!

נלמד מהפסוק: "ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך" (פרק מד-יח)

נשאלת השאלה: לשם מה הוצרך יהודה לבקש "ואל יחר אפך"? אלא מפרש הכלי יקר משום שכך טבעו של כעס, שמביא לידי טעות. לכך הקדים יהודה לבקש מיוסף שלא יכעס, כדי שיכנסו דבריו הנוכחים וטענותיו ההגיוניות באוזניו. שכן אם יכעס, יגרום על ידי כך שלא יבין ולא יקבל טענותיו, אף אם טובים ונכוחים הם ולא יוכל לשפוט בצדק.

רואים מדברי חז"ל עד כמה מגונה היא מדת הכעס, כמו שאמרו בגמרא (ושבת קה:): המקרע בגדו בחמתו והמשבר כלים בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו היא בעיניך כעובד עבודה זרה. ובזוהר הק' (בראשית כז) מובא בזה"ל: "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה".

מדוע הכועס כעובד ע"ז? הטעם הפשוט הוא שישוד האמונה של כל יהודי הוא שידע ויכיר בכך ש"אין אדם נוקף אצבעו למטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה" (חולין ז'): ושכל מה שקורה לאדם, הכל בגזירת עליון ובהשגחתו הפרטית, ואם יעשה המצוה יצליחנו שכרו ואם לא, יכריתנו עונשו (כלשון הרמב"ן).

וכשאדם באמת מאמין וחי עם היסוד הזה, אין כל הגיון וסיבה לכעוס על שום דבר ועל שום אדם בעולם. כי כולם שליחים מגזירת הבורא, ואין אדם יכול לעשות לו מאומה ללא גזירת עליון. על כן, כאשר כועס אדם על פלוני ומאשימו במה שאירע לו, יש בכך ח"ו כמו כפירה ביחודו של השי"ת ובהשגחתו הפרטית, שמראה כאילו ישנו עוד גורם ח"ו שיכול לקבוע את מצבו, ולכן הרהיחו כעובד ע"ז.

ופעם שאל כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה"פני מנחם" זצ"ל יהודי ת"ח: איך אתה מבין את דברי חז"ל אלו ש"כל הכועס כאילו עובד ע"ז"? הביא לו הלה אימרות חז"ל למכביר שעל ידם ניתן להסביר... אמר לו האדמו"ר: "הכל טוב ויפה אבל הפשט הפשוט הוא שעבודה זרה וכעס, שניהם אינם מועילים כלום למי שמשתמש בהם..."

עוד אמרו חז"ל בגנות הכעס: "כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו". לפנינו ב' טעמים לכך: א) הכעס גורם לעבירות חמורות ביותר כמו עבודה זרה, כאמור, וכן גורם לשפיכות דמים (כפי שמסופר בגמרא [נדרים כב] על עולא עיי"ש) וכתב המאירי שהכעס הוא פתח ושורש לכל עבירות שבעולם, וממילא לכל עונשי הגיהנם.

ב) הרא"ש מפרש שהכעס קשה לגופו כאילו היה נידון בכל מיני פורעניות בגיהנם. נמצא לפי ב' הטעמים שהכעס מזיק גם לגופו של אדם וגם לנפשו.

באחת מאיגרותיו כתב הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל: "כדאי הוא לאדם להתרגל ולהתלמד שלא להתרגז משום דבר, ואיזהו גיבור הכובש את כעסו, ואחרי ההתבוננות מתברר כי האדם ברוב כעסו מזיק לעצמו הרבה יותר ממה שחושב לעשות לחברו. והכועס מאבד זמנו, מחליש כוחו, ומביא על עצמו כאבים..."

"אין סיבה לכעוס..."

סיפר הגאון רבי אליהו אליעזר גרודז'ינסקי זצ"ל: "כשעסקתי בהלכה, למדתי כלל: להיות "מוחזק" זה דבר טוב כי אז הרי חזקה שמה שתחת ידך שלך הוא, והמוציא ממנו עליו להביא ראיה. "לימים למדתי מוסר שהכעס היא מדה מגונה, ואז לא הבנתי: מי כועס? ועל מה ולמה יש לכעוס?! הרי ממה נפשך: אם אתה המוחזק, אינך צריך לכעוס. ואם אינך המוחזק, הרי ממילא לא יועיל לך הכעס..."

והגדת-ר"ה

"הכעס כעבודה זרה..."

פעם, בצאתו מבית הכנסת, שמע כ"ק האדמו"ר רבי שלומק'ה מזוועהיל זצ"ל אדם שאומר לחברו: "אל תכעס עלי על מה שהתרסתי נגדך, פשוט הייתי מרוגז..." פנה אליו רבי שלומק'ה ושאל: "מדוע אינך אומר "עבדתי עבודה זרה"? כי כתוב בזוהר הק' שכעס הוא ממש עבודה זרה!?"

והוסיף הרבי להסביר: "מעבודה זרה אדם נשמר, אז תשכיל שלא לכעוס עוד, כי כעס, אדם מרשה לעצמו..."

יסוד צדיק

"הכעס מזיק ביותר..."

על אף ריבוי הקהל בבית מדרשו של כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל זצ"ל היו כולם נסקרין על ידו בסקירה אחת. פעם הבחין הרבי, באדם קשיש בתוך הקהל שסימני רוגזה על פניו, כנראה גרם לו מישהו מהמתפללים שיבוא לכלל כעס ותרעומת.

ניגש אליו הרבי והעיר לו בלחשיה: "כעס קשה לרוח הקודש, ומי שאינו במדרגת רוח הקודש בוודאי הכעס מזיק לו עוד יותר..."

פאר ישראל

עלון "איש לרעהו" פרשת ויגש הוקדש לעילוי נשמת

הרב החסיד ר' יעקב קאפל עבי בן ר' מרדכי ז"ל

שיום היאהרצייט חל בעשרה בטבת ומנוחתו כבוד בחר הזיתים ירושלים עיה"ק תובב"א

ה.נ.צ.ב.ה.

משפחת מנדל, וינה-אוסטריה

משפחת כהן, בני ברק-ישראל

משפחת אפטרגוט, אנטוורפן-בלגיה

מעלה נשגבה שלא לנטור למרעים לו, ואף להשיב טובה תחת רעה !

נלמד מהפסוק: "ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי... כי למוחיה שלחני אלקים"... (פרק מה-ה)

נמצאנו למדים מעלתו המופלאה והנשגבה של יוסף הצדיק, אשר לא די שמחל לאחיו שהשליכוהו לבור נחשים ועקרבים ואחר כך מכרוהו לעבד, אלא אדרבה, עוד ניחמם ועודד את רוחם ודיבר על ליבם כי מעשיהם גרמו לו ולהם טובה גדולה! ובזה הבהיר להם כי זכאים הם ולכן לגלג הקב"ה זכות על ידם.

בגמרא (ראש השנה יז.) אומרים חז"ל שהעברה על המדות מצילה מן המות ומאריכה חיים. וכמו שמספרים שם חז"ל על רב הונא בריה דר' יהושע בן לוי שנעשה חולה. נכנס רב פפא לבקרו וראה שעומד להפטר מן העולם, אמר לבני ביתו של רב הונא שיכינו לו תכריכים. לבסוף נרפא רב הונא, והתבייש רב פפא לפגוש אותו. שאל אותו רב פפא: מה ראה בשמים? והשיב שאכן נגזרה עליו מיתה, אלא שהקב"ה אמר לב"ד של מעלה, הואיל ואינו עומד על מדותיו אלא מעביר עליהן אף אנו לא נדקדק אחריו. שנאמר "נושא עון ועובר על פשע" וגו'.
ואכן מספרים חז"ל בגמרא (תגיגה ד:ה.) על שלוחו של מלאך המות שנטל בטעות נשמתה של אשה קודם זמנה, כמש"כ "יש נספה בלא משפט". עיי"ש כל הביאור בזה. ושאל רב ביבי בר אבבי את מלאך המות מה עשה עם אותם שנים שהוקצבו לאדם זה שנפטר קודם זמנו? והשיב, שאם יש תלמיד חכם המעביר על מדותיו, הוא לוקח את השנים הללו ומוסיפם על שנותיו של הת"ח שהעביר על מדותיו וחי בשנים הללו במקום המת.

[ומה שאמר רבי עקיבא (ביבמות נ.) שאין מוסיפין לאדם שנים על השנים שפסקו לו בלידתו, כוונתו משאר זכויות, אבל המעביר על מדותיו זו זכות חזקה ביותר כדי להוסיף על שנותיו. ודוקא אם הוא ת"ח שמעביר על מדותיו, כי אז מטיב גם עם המת שהשנים שעברו ממנו מנוצלים היטב לתורה ולמצוות ע"י אותו ת"ח.]

בזה נוכל להבין את השאלה ששאלו התלמידים את רבם (מגילה כז:): "במה הארכת ימים?" והיינו אחרי שכבר נקצב שנותיו של אדם, במה אפשר להוסיף על שנותיו? והשיב להם שאין זה בזכות המצוות הרגילות שחייבים לעשות אלא בזכות הדברים שלפנים משורת הדין התלויים בהעברה על המדות.

נוכל לרמוז יסוד זה בלשון אמרת התנא (באבות פ"א משנה יז) "אלא מצאתי לגוף טוב משתיקה", כלומר: הטוב ביותר לקיים הגוף לאורך ימים ושנים טובות, הוא השתיקה, שכולם פיו בשעת מריבה ע"י שמעביר על מדותיו.

וכך סיפר **רבי יהודה החסיד** ז"ל (בספר חסידים - תרמט): מעשה בחסיד אחד ששאלו אותו: "במה הארכת ימים?" השיב להם: "על כך הארכת ימים לפי שמעולם לא קרה שאם קלנני אדם או חרפני וגדפני, שהשבת לי כגמולו, אלא הייתי סובל את חרופיו ומוחל לכל מי שצערני".

והיה הגרא"מ שך זצ"ל מבאר שמטעם זה העמיד יעקב אבינו את השפחות ראשונה לקראת פגישתו עם עשיו, דכיון שהם נתבזו מבני האמהות כמובא בחז"ל, ובכ"ז העבירו על מדותיהן, על כן היה יעקב בטוח בזכותו זו שתגן עליהן ותביס את עשיו. וכתב **כ"ק האדמו"ר רבי אליעזר מוויז'ניץ זצ"ל**: אדם צריך לכבד את המחרפים אותו כי חיים הם נותנים לו והם שלוחי ה' לפדותו ממות, להצילו ולהטיב עמו.

בענין זה, אחד מצדיקי הדור האיר עינינו בהערה מעניינת: לכאורה תמוה ופלא גדול הוא, איך זה יתכן שגדולי ישראל האמיתיים שהתפרסמו בגדלותם העצומה בתורה ובמ"ח קנינים שהתורה נקנית בהם, ואשר הנהיגו בעשרות השנים האחרונות את כלל ישראל ובמיוחד את עולם התורה בארץ ובעולם. איך יתכן שדוקא כנגדם קמו קבוצות מתנגדים מקרב חוגים מסויימים אשר רדפו אותם בעלבונות, בחרפות וגידופים שאין הדעת סובלתן, הן אישית והן בפרהסיא. והרי משורת ההגיון היה צריך להיות להיפך, שאת גדולי ישראל יכבדו יותר מכולם, הן מצד מורא ת"ח וכבוד התורה והן מצד הכרת הטוב וכו'!
ואמנם כבר נאמר בדברי חז"ל שכך יקרה בימי עקבתא דמשיחא, אך מי פילל שבכזה קנה-מדה ירדפו נערים פורקי עול את זקני הדור, דבר שהוא הזוי לחלוטין ובלתי נתפס!?

אלא התשובה - אמר - עפ"י היסוד (שהבאנו לעיל) שזכות העברה על המדות יש בכוחה להוסיף שנים ולהאריך ימים, ומכיוון שהדור כה זקוק להנהגת גדולי ישראל שאין להם תמורה, יתכן שלכך סיבב הקב"ה כנגדם את הרדיפות הללו, ומגלגלין חוב ע"י חייב, שהמבזה ת"ח הוא אפיקורס המפורש בר"ה יז. וברש"י (שם) כדי שזכות ספיגת הבזיונות וההבלגה והמחילה עליהם, יוסיפו להם שנות חיים ויאריכו ימים על ממלכתם. וכמו שראינו כך במציאות.

מטיב למיציקים לו...

כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת היה מעביר על מדותיו בצורה מופלגת ביותר. כשקרה אי-פעם שמישהו התנהג כלפיו שלא כהוגן, או הציק והמר לו, הידר האדמו"ר מאוד להיטיב עמו לאחר מכן בכל דרך אפשרית.

מסופר שעוד בימי חורפו, בתקופת שהותו בעיר ביאלה אחר נישואיו, ניסה מישהו להציק לו בדרכים שונות ולהעכיר את רוחו, אולם האדמו"ר לא שת לבו אליו ולא הגיב במאומה.

לימים כשפרצה מלחמת העולם הראשונה, התרושש הלה מכל הונו ונשאר מחוסר כל. ויהי בבואו כפליט לוורשה, השתדל האדמו"ר לטובתו הרבה מאוד. הוא חיפש לעזור לאיש בכל דרך אפשרית וקירב אותו מאוד.

אמרה לו הרבנית ע"ה: "ניכר שעוד לא שכחת, כי אדם זה הציק לך אי-פעם בימים שהיינו בביאלה... אך כמדומה שהוא לא התכוון אז כל כך להרע לך, כפי שאתה מבקש כעת להטיב עמו..."

ראש גולת אריאל

מעביר על מדותיו...

מעשה באדם שהיה מעורר מדנים ומחלוקות, פעמים רבות, נגד **כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב - רבי משה יחיאל אפשטיין** זצ"ל (בעל באר משה), עובדה זו הסבה לאדמו"ר צער רב.

יום אחד הופיע הלה לתפלה בבית מדרשו של הרבי. המתפללים תהו איך יתייחס הרבי לאדם זה, האם יגש אליו? האם יוכיח אותו על פניו? או האם ירמוז לו לכל הפחות כי אין כאן מקומו? ואולי במקרה הטוב יתעלם לגמרי מנוכחותו?

והנה להפתעת הכל, ולתדהמת האיש עצמו, ניגש אליו הרבי, האיר לו פנים וכיבדו לעבור לפני התיבה כשליח ציבור הרצוי לקהל. דוקא העברה על המידות המופלאה הזו של הרבי והכבוד הבלתי צפוי שכיבדו, הביאו לשינוי מוחלט בהתנהגותו של אדם זה והוא נהפך להיות לאחד ממעריציו הנלהבים ביותר. **עפ"י האש-דת מאוז'רוב**

"להבליג לסלוח ולמחול"...

אחד הרבנים ביקש רשות מהגרא"ל **שטיינמן** זצ"ל לענות לאחד שתקף את דברי הרב שטיינמן בחריפות רבה, ולהוכיח לו את טעותו. השיב לו הרב שטיינמן שלא כדאי כי בכך רק תגדל המחלוקת, והוסיף בדברים נוקבים:

"הזילזול בזולת, זו אש שורפת והרבה משחקים באש הזו, וכל שכן ביזוי תלמידי חכמים. הרבה נפגעו ונחלו מכך, וכל זמן שאדם לא מקבל מכה הוא לא חושב שצריך לבקש מחילה. תמיד היו באים לבקש מהרב שך זצ"ל מחילה על מה שפגעו בו. וכן באים לכאן מזמן לזמן לבקש מחילה ואני מוחל לכולם..."

המשיך הרב שטיינמן ואמר: "היה אחד שאמר שקרים בשמי. היתה לי תרעומת גדולה עליו, אבל אח"כ חשבתי מה ייצא לי מזה שלא אמחל לו. גם דנתי אותו לכף זכות, כי באמת מה יש לאדם מזה שאינו מוחל לשני, וכי עי"ז שהשני יסבול ויענש בקבר, יועיל לו הדבר?"

הלמות עמלים

משיב טובה תחת רעה...

אחד הרבנים הנכבדים, ששימש גם כראש ישיבה ידועה, היה מקורב לגאון רבי **עובדיה יוסף זצ"ל** ואף נעזר בו לרכוש בנין מפואר לישיבתו. ואולם באחת התקופות הסוערות ביהדות החרדית, השמיע הלה דברי ביקורת כנגד רבי עובדיה. הדברים פורסמו והגיעו לידיעתו של רבי עובדיה שנצטער על כך מאוד.

והנה באחד הימים ההם, יצא ראש הישיבה לערוך מגבית לישיבתו במספר קהילות בחו"ל, כפי שהיה רגיל בעבר לקבל מהם תמיכות הגונות. אך הפעם לא קיבל מהם פרוטה כשהם מנמקים זאת בדברים הקשים שדיבר כנגד רבם הדגול רבי עובדיה יוסף.

בצר לו החליט ראש הישיבה החלטה נועזת: להתקשר לרבי עובדיה עצמו לתנות בפניו את צרתו. חששות כבדים מילאו את לבו היאך יתייחס אליו רבי עובדיה אחרי שכה פגע בו.

והנה לתדהמתו הרבה, מיד לאחר ששמע רבי עובדיה את דבריו, התקשר לראשי אותן קהילות בחו"ל ולכולם העביר הוראה נחרצת בלשון זו: "אני מבקש ממכם שלא תתערבו במה שקורה ביני לבינו. הוא בא להתרים בשביל תורה! כמה שהייתם רגילים לתת לו, תנו לו כפול!"

וסיפר אותו ראש ישיבה שאכן חזר לארץ עם סכום נכבד הרבה יותר ממה שהיה רגיל לקבל... ועי"ז הצליח לבנות בנין נוסף לישיבתו והרבה גבולו בתלמידים.

נביא שלוש דוגמאות מגדולי ישראל בדור שלנו שלכאורה מאמתים השערה זו: **(א) מרן הגרא"מ שך זצ"ל** שכידוע, יום, הקים והנהיג את עולם התורה והישיבות ועל פיו ישק כל דבר בארץ ובעולם. ואולם המבוגרים שבינינו זוכרים את הרדיפות שהיו מנת חלקו מחוגים מסויימים, בפשקווילים, ובגידופים והשמצות מאנשי בליעל באיצטלא של "קנאות" על שמתף פעולה עם "שלטון הכופרים" וקורא להצביע ל"כנסת המינים" (ומשנת תשל"ז אף הורה לנציגים להכנס לקואליצית ממשלת הימין) ועל שתומך בהסדר הוותיק (מקום המדינה) של ההתייצבות והדיחויים לבני הישיבות שתורתם אומנותם. ומחוג אחר אף קיבל הרב שך מכתבי נאצה ואיומים בצירוף "חבל תליה", רח"ל.

ואולם את הכל קיבל הרב שך באהבה ושמר על המכתבים הללו להרבות זכויותיו ליום הדין, וגם כדי לחזק בהם "נרדפים" אחרים. ומאידך, מנע בתוקף מתלמידיו הפגועים לנקוט כל פעולה כנגדם, ואף לא מחאה בעלמא על ביזוי כבוד התורה. ואף אותם המבזים שיד ה' פגעה בהם ובאו לבקש סליחתו, מיד מחל להם. וכידוע זכה להאריך ימים עד לגיל מאה וארבע שנים.

(ב) מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שכידוע, כל התורה כולה היתה פרושה לפניו, וכל העולם הכירוהו כפוסק הדור והכל הוצרכו להכרעותיו ההלכתיות, לעצותיו ולברכותיו. גם הוא נרדף כידוע מאותם קבוצות של "קנאים" בעלבונות וגידופים, בכתבי פלסטר ובמודעות רחוב. אך קיבל הכל בחיוך ובשיויון נפש. [וכשפעם צעד לבית מדרשו, כשמימינו ומשמאלו מודעות מלאות בגידופים על קשריו ל"ממשלת השמד" של "הציונים" שאל אותו נכדו, האם לא מפריע לו מה שכתוב נגדו? והגיב בנעימות: "מה שלא כתוב בגמרא הוא מבחינתי כאילו לא כתוב כלל!"]. גם הוא זכה להאריך ימים על ממלכתו ונלב"ע בגיל מאה ושנים.

(ג) מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, שכידוע הקים עולה של תורה. הרביץ תורה לאלפים ולרבבות. יום, הקים והחזיק עשרות כוללים, ישיבות, ומוסדות חינוך וקירוב בארץ ובעולם. נרדף אף הוא מאותם קבוצות באיצטלא של "קנאות" כביכול, בהפגנות, בהשמצות וגידופים על היותו כקודמיו "משתף פעולה" כביכול עם "ממשלת השמד של הציונים". אך הוא הבליו וקיבל הכל בדומיה ואף השיב טובה למחרפיו [כשתמד כספית במוסדותיהם]. וכמו הרב שך בשעתו, מנע בתוקף מתלמידיו הרבים להגיב על ביזוי כבוד התורה, וכמובן מחל לאלו שבאו לבקש סליחתו **(ראה מסגרת)**, וזכה גם הוא להאריך ימים ושנים טובות על ממלכתו, כשנלב"ע בגיל מאה וארבע שנים.

נקיזון כפיים

זהירות יתירה...

העיד הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל על החזון איש שהיה נזהר כל ימיו מלדפוק בדלת של הזולת יתר על המידה, מחשש גזל.

בימי שהותו של החזון איש בצפת, בעתות הקיץ, היה נזהר מליטול את ידיו בכיור שבבית, מאחר שנודע לו כי המים נשפכים לרשות הרבים, ו"בימות החמה" אין התר לזה, מה שאין כן "בימות הגשמים". **פאר הדור**

נקי כפיים ובר לבב...

פעם קנו להגרי"ש אלישיב זצ"ל, עמודון חדש לספריו הרבים, בחנות רהיטים שהיתה ברחוב מאה שערים. אחר יום או יומים, הגיעה הרבנית שוב אל החנות בפקודת בעלה לשלם עוד כסף.

התפלא על כך בעל החנות ושאל: הרי פרעתם כבר את כל החוב בתשלומים ומדוע אתם מבקשים להוסיף?!

ענתה לו הרבנית: בעלי הרב יוסף שלום אינו מוכן להשתמש בעמודון החדש עד שנשלם בנפרד את דמי ההובלה וההרכבה, שכן מאחר וצירפו את התשלום על זה למחירו של העמודון וחילקו את כל התשלום לתשלומים דחויים, נמצא שהוא לא קיים את דין תשלום פעולת הפועל, וממילא אינו יכול להשתמש במעשי ידיו: **מאה שנות אור**

שלא להשתמש ולהנות מממון שאינו שלך!

נלמד מהפסוק: "וילקט יוסף את כל הכסף" (פרק מז-יב) וכתב הרמב"ן: "שהיה [יוסף] איש אמונים שהביא את כל הכסף בית פרעה ולא עשה לעצמו אוצרות כסף... אבל נתן למלך הבוטח בו כל הכסף. וקנה לו האדמה... ומצא בזה גם חן בעיני העם, כי ה' הוא המצליח את יראיו".

כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - שטז): יש דברים שאינן גזל, והם חמורים מגזל, כגון אם בא אורח לאדם, אפילו צדיק ועשיר, אבל הוא צר עין, ובוש לגרשו מביתו או מפרנסו ואוכל משלו, או בבית עני, שאין סיפק בידו, ובוש לומר שאין לו - זה גזל גמור בדין שמים.

עד כמה נזהרו חז"ל בממון הזולת, ניתן ללמוד ממה שמסופר בירושלמי (דמאי פ"ג-ה"ב) על רבי שמעון בר כהנא שהלך עם רבי אלעזר ועברו סמוך לאחד הכרמים וביקש שיביא לו קיסם אחד מן הגדר כדי לנקר בו את שיניו, אך מיד חזר בו שלא יביא. ומדוע? הרי אין אדם מקפיד על דבר פעוט כזה? אלא משם החשש שממנו יראו אחרים וכן יעשו... עד שלא ישאר מן הגדר מאומה...

כאשר שוחח פעם כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל זצ"ל על גודל החובה להזהר בענייני ממונות, שלא לפגוע ח"ו בפרוטה של הזולת. סיפר על הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל **(בעל הבית הלוי)** שהיה נוהג להתאונן על כך שבאים לשאול אותו שאלות מכל "חלקי השולחן ערוך" חוץ מ"חושן משפט", דהיינו, כשמוצאים אפילו שריטה קלה בעוף, באים במרוצה לשאול מה דינו של העוף, ואילו על ה'רובל' אם הוא כשר, אין איש בא לשאול! והרי כל כך הרבה שאלות עלולות להכרך בכל פרוטה שמרויחים, גזל הונאה וכיו"ב.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

קצרים – שהם ארוכים!

שלושה סיפורים קצרים שנחתו על שולחן המערכת.

סיפור 1

הרי לפניכם סיפור קצר, אך מפעים, שחוויתי בשבוע האחרון:

אני לומד בישיבה-גדולה. ערב אחד ישבתי עם חברי לשיעור ושוחחנו על הא ועל דא. תוך כדי השיחה נעמד בסמוך אלינו בחור משיעור שמעלינו, ראשו כפוף וידו מסתירה את הפה.

מוזר.

'אפשר לעזור?' שאלנו. 'אני מנהק ולא מצליח לעצור את הגיהוק' באה התשובה... צחקקנו קלות, ואף פלטנו איזה משפט ברוח זה. המשכנו לשוחח על הא ועל דא.

תזכורת: הבחור היה שיעור מעלינו, והמשפט שזרקנו לעברו היה עשוי לפגוע בו.

* * *

תאמינו או לא: למחרת אני מוצא את עצמי מנהק ללא הפסקה. תחילה לא ייחסתי לכך חשיבות מיוחדת. קורה. ניסיתי לעצור את זה והמשכתי הלאה. אבל כשהגיהוק חזר אלי שוב ושוב, ללא שליטה, נזכרתי פתאום במה שהתרחש אתמול!

יצאתי לחפש את הבחור. ובינתיים אני נתקף שוב ושוב בהתקפות של גיהוקים. בסופו של יום איתרתי את הבחור והתנצלתי בפניו. הוא סימן בידו תנועה של "לא קרה כלום".

...והגיהוק שלי הפסיק.

סיפור 2

הגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל (בנו של מרן רבי אלחנן הי"ד) נצרך למכונית, והחליט לקנות משומשת. לפני הקניה ביקש לקחת את הרכב לטכנאי על מנת שיבדוק את תקינותו ויעמוד על טיבו.

שאל אותו המוכר: ומנין אדע שאתה לא מתכוון לגנוב לי את המכונית?!

השאלה הזו לא מצאה חן בעיניו והוא הרחיק לעצמו: "הוא חושב שאני גנב – אולי הוא גנב?!"

החליט לבדוק במטרה מה מצב הרכב.

התברר שהרכב אכן היה גנוב!

* * *

תלמידו, הגאון רבי נח אורלוויק שליט"א, הפיק מהסיפור את הלכה הבאה:

נתבונן רגע; באיזה עולם חי אותו מוכר רכב? הוא חי בעולם חשוך – כי הוא תמיד חושד שכולם כמוהו!...

הווה אומר שאדם עם מידות רעות טובל!

ולפיכך: תמיד כאשר אתה מבחין אצל הזולת במידות רעות אינך אמור לכעוס עליו אלא פשוט לרחם עליו! חיינו אינם חיים, אין לו ידידים – ובעצם אין לו כלום! הוא חי את חיי האומללים נעבעך בעולם של רוע וחשדנות, של תכנות וסכסכות.

סיפור 3

בחור עני התארח אצל בעל הבית קמצן שענינו צרה באורחים בסעודת ליל שבת. על השולחן נערכו פרוסות חלות שנפרסו מחלה יוקרתית ומושקעת, והבחור לא חס ולא חמל. נטל פרוסה אחר פרוסה. בכל אחת שכזו הלכה וגברה תעוקת הלב של בעל הבית הקמצן שממונו הלך וכלה רח"ל לנגד עיניו...

בעדינותו כי רבה החליט להעיר לבחור בדרך רמז. "היודע אתה" פנה ושאל "כמה עולה החלה המיוחדת הזו?"

– כמה? – באמת כמה? התעניין האורח. "עשרה דולר!"

כן, כן, – הגיב הבחור בעודו לועס פרוסה נוספת – יקרה, יקרה, אך שווה כל סנט!!!

* * *

את הסיפור הזה סיפר הגר"ע טאובר זצ"ל בעקבות יהודי שהגיע אליו ואל הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל ותינה את צרותיו הרבות; חבילין דמעיקין מכף רגל ועד ראש. פרנסה, בריאות, שידוכים, חינוך ילדים ועל כולנה שלום בית.

נוכח הררי הצרות הגיב היהודי שהוא מוכן להשתנות, להתעלות, לנסות לשקם את עצמו ואת מצבו אך אין לו מושג באיזה תחום להשקיע קודם – והרי אין לו תחום שהוא איננו מרוסק בו. המליצו לו שניהם באופן חד משמעי להשקיע את כל הכוחות והמאמצים בשלום בית. שכן בפתרון בעיה זו ישובו השמחה, השלווה והברכה למעונו וממילא גם שאר הבעיות תיפתרנה.

אָ, מדובר בהשקעה כה כבדה!!! אך התשובה ברורה: היא שווה כל סנט!!!!...

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il